

T.a.v. Formateur en onderhandelaars voor het nieuwe College van Gedeputeerde Staten

Onderwerp: Samenwerking met programma Werklandschappen van de Toekomst

Beste mevrouw, heer,

Nederland heeft gestemd! De komende tijd worden er in de provincies nieuwe coalities gevormd. Namens de coalitie van het programma 'Werklandschappen van de Toekomst' vragen wij uw aandacht voor de kwantiteit en met name de kwaliteit van bedrijventerreinen. In deze brief gaan wij in op onze zorgen, maar vooral ook de oplossing die bedrijventerreinen kunnen bieden voor versnelling van de energietransitie, versterken van het vestigingsklimaat en vergroening van ons landschap. We sluiten af met een uitnodiging deel te nemen aan een informatiebijeenkomst om de mogelijkheden tot samenwerken verder te verkennen.

Bedrijventerreinen en hun bijdrage aan brede welvaart

Op de 3.800 bedrijventerreinen in ons land bevindt zich 40 procent van alle bedrijven en er werken ruim 3 miljoen Nederlanders. Bedrijventerreinen zijn daarmee de ruggengraat van de lokale en regionale economie. Ook in de toekomst blijft de [behoefte aan \(betaalbare\) ruimte voor bedrijvigheid](#) overal in Nederland onverminderd groot. Bijvoorbeeld omdat allerlei circulaire/duurzame productieprocessen meer ruimte in beslag nemen. Daarnaast is er een groot tekort aan geschikte bedrijfspanden. Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat becijfert dat er tot 2030 alleen al zo'n 7.000 hectare extra nodig is voor werklocaties.

'Veel woningen bouwen? Het industrieterrein biedt ruimte', kopte NRC Handelsblad onlangs. Terecht komen de diverse dilemma's die er zijn voor woningbouw in of nabij bedrijventerreinen in het artikel aan bod. Toch blijft één van de belangrijkste vraagstukken in het artikel onbenoemd; naast voldoende woonruimte is er namelijk ook een schreeuwend tekort aan ruimte voor (nieuwe) bedrijvigheid, hebben we een enorme intensiveringsopgave op bestaande bedrijventerreinen, moet hier het grootste deel van de energietransitie plaatsvinden, is er een stevige vergroeningsopgave nodig en moeten we ruimte voor werk blijven zekerstellen.

Naast de economische relevantie van bedrijventerreinen, spelen ze ook een cruciale rol in de transitie naar een duurzame samenleving. Momenteel gebruiken bedrijventerreinen 50% van het gas en 30% van de elektriciteit. Tegelijkertijd ligt een substantieel, maar onbenut zonnepotentieel op diezelfde bedrijventerreinen. Slechts 1% van de oppervlakte is 'groen' of 'blauw'. De terreinen zijn niet voldoende klimaatbestendig en zijn daarmee kwetsbaar. 87% van het oppervlak van bedrijventerreinen is bijvoorbeeld gevoelig voor wateroverlast. En bedrijventerreinen bieden momenteel nauwelijks mogelijkheden voor biodiversiteit. Toch liggen 430 bedrijventerreinen binnen vijfhonderd meter van een Natura 2000-gebied.

Vergroening van bedrijventerreinen draagt bij aan robuustere natuur en aan een gezonde, aantrekkelijke werkomgeving.

Al met al zijn drie zaken cruciaal voor de duurzame ontwikkeling van bedrijventerreinen in Nederland. In de eerste plaats dat we het huidige areaal aan ruimte voor economische activiteiten behouden en verduurzamen en waar echt nodig uitbouwen. In de tweede plaats moet er meer aandacht komen voor de kwaliteit én geschiktheid van de bestaande bedrijventerreinen. Tot slot zullen we met elkaar de handen ineen moeten slaan om bedrijventerreinen verder te verduurzamen en vergroenen. Bijvoorbeeld met slimme energieconcepten en inzet voor fysieke vergroening en landschappelijke inpassing.

Werklandschappen van de Toekomst

Door recente ontwikkelingen zoals overstromingen, hittegolven en de stikstof- en energiecrisis is de urgentie voor vergroening en verduurzaming van bedrijventerreinen in Nederland verder toegenomen. Het programma Werklandschappen van de Toekomst beoogt deze werklocaties toekomstbestendig te maken en te transformeren naar groene, gezonde, energie-efficiënte en klimaatbestendige werklandschappen. Daarmee dragen we bij aan het succes en de toegevoegde waarde van de daar gevestigde bedrijven. Het programma is recent gehonoreerd door het Nationaal Groeifonds met een bedrag van € 26 miljoen. De theorie van verandering en de oplossingsrichtingen die centraal staan in de aanpak, leggen we u graag voor in een informatiebijeenkomst, waarover aan het einde van deze brief meer.

Er is veel belangstelling voor dit programma. Meer dan tachtig bedrijventerreinen en gemeenten hebben zich aangemeld om mee te willen doen. Werklandschappen van de Toekomst wordt uitgevoerd door een brede coalitie van partijen die samen aan dezelfde missie werken. Naast brancheorganisaties zoals VNO-NCW en het Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen (PVB) bestaat de coalitie uit onderwijsinstellingen, de groene sector, bouwbedrijven, adviesbureaus (waaronder TAUW, Arcadis en Stec Groep), kennisinstututen en maatschappelijke organisaties zoals de Natuur & Milieufederaties en IVN Natuureducatie.

Meedoen? Samenwerking tussen Werklandschappen van de Toekomst en Provincies

Gekoppeld aan de theorie van verandering, kiezen we voor een gefaseerde en lerende aanpak die uiteindelijk leidt tot minimaal duizend bedrijventerreinen die stappen zetten richting toekomstbestendige duurzame werklandschappen. Samenwerking met provincies, gemeenten, waterschappen en natuurlijk bedrijventerreinen is hierin cruciaal. Provincies kunnen partner worden in het programma door middel van een Green Deal-aanpak waarmee we gezamenlijk werken aan innovatie en opschaling, én aan het ontwikkelen en stimuleren van flankerend beleid. In deze aanpak is ruimte voor deelname van maximaal 6 provincies of regio's waarmee we voor de gehele projectperiode (2023-2032) een Green Deal aan willen gaan. Maar ook met de provincies die geen Green Deal afsluiten bespreken we graag de mogelijkheden tot samenwerking. Samen jagen we de noodzakelijke ontwikkelingen aan waardoor uiteindelijk 'Werklandschappen van de Toekomst' de nieuwe standaard worden voor Nederlandse bedrijventerreinen.

Inhoud Green Deals

- Versterking van ambities op bedrijventerreinen rondom biodiversiteit, energietransitie, klimaatadaptatie en gezondheid.
- Wegnemen knelpunten bij de uitvoer van het programma: flankerend beleid.
- Delen van kennis en vergroten wederzijdse capaciteit en netwerk.
- Afspraken over cofinanciering.

Wat levert een Green Deal op?

- Cofinanciering vanuit de begroting Werklandschappen van de Toekomst: tussen de circa 1 en 3 miljoen euro.

- Positionering en erkenning als voorloper in de transitie naar groene, gezonde en klimaatbestendige bedrijventerreinen.
- Een positieve impuls voor het vestigingsklimaat.
- Betrokkenheid bij de selectie van Living Labs en ambassadeursterreinen in de provincies/ regio's.
- Kennis- en innovatiepartner bij business case-ontwikkeling, innovatieve financieringsvormen en contracten, fysieke groene innovaties en arbeidsmarktaanpak.
- De 'groene sector' krijgt extra ondersteuning met onze innovatie- en arbeidsmarktaanpak.

Werken in samenhang met Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen Nederland

- [Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen](#) (PVB) wordt gefinancierd door BZK en valt onder Werklocaties (EZK). Het programma is sinds november 2022 actief om de samenwerking van ondernemers op bedrijventerreinen te realiseren.
- Het programma begeleidt en ondersteunt partijen op lokaal en regionaal niveau bij de verduurzaming van bedrijventerreinen. Hierbij staat de opgave op het bedrijventerrein centraal en is de samenwerking tussen de individuele bedrijven leidend.
- PVB en Werklandschappen streven naar een gemeenschappelijke benadering van bedrijventerreinen in heel Nederland.

Bij het aangaan van een Green Deal vragen we provincies een bijdrage van tussen de 1 en 2 miljoen euro in de komende coalitieperiode. Gemeenten en bedrijventerreinen zullen een vergelijkbaar bedrag inbrengen. De bijdrage van het Nationaal Groeifonds is aanmerkelijk hoger en werkt als katalysator om de transitie naar toekomstbestendige werklandschappen in te zetten. De potentie op de lange termijn is groot doordat de innovatie-impuls van dit programma in combinatie met bestaand en nieuw flankerend beleid opschaling naar alle bedrijventerreinen in beeld brengt.

Vervolg

Graag gaan wij met u in gesprek over de interesse van uw provincie in het sluiten van een Green Deal met het programma Werklandschappen van de Toekomst. Daarvoor hanteren wij onderstaande planning:

- Woensdag 10 mei van 15.30 tot 17.00 - Online informatiebijeenkomst voor geïnteresseerde provincies
- Mei-juni - Kennismaking nieuwe colleges
- September - Uiterste datum aanmelding deelname en verdiepende gesprekken
- Oktober - Selectie van provincies door commissie Werklandschappen
- November - Teken en bekendmaking Green Deals

Graag ontvangen wij uw aanmelding voor de digitale informatiebijeenkomst via [deze link](#). Indien gewenst spreken wij daarna graag met u verder over de mogelijkheden binnen uw provincie.

Wij zien uw aanmelding graag tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Dhr. J.G. de Jong

Algemeen Directeur IVN Natuureducatie
Voorzitter van het bestuur van de Stichting Werklandschappen van de Toekomst